

LUMEA ONIRICĂ A PICTORIȚEI EUDOCHIA ROBU

Doctor în studiul artelor **Ana MARIAN**

E-mail: anamarian1974@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1530-0765>

Institutul Patrimoniului Cultural, Ministerul Culturii

Apărut recent la Editura ARC, albumul (autorul concepției – Mihai Potârniche, text – dr. hab. Tudor Stavilă) reflectă un subiect palpitant – creația pictoriței Eudochia Robu. Titlul sugestiv al acestui album, *Îngerii în pictura Eudochiei Robu*, ne introduce din start în atmosfera de basm a pânzelor pictoriței. Într-un succint preambul, Tudor Stavilă relatează despre evoluția vertiginosă a creației Elenei Robu, care a atras atenția admiratorilor prin aparițiile sale la Saloanele Moldovei.

Rădăcinile creației sale, satul în care s-a născut, Borosenii Noi, Râșcani, și satul în care s-a stabilit cu traiul, Mitocul Vechi, Orhei, i-au marcat pregnant viziunea artistică, cele trei genuri preferate de ea – natura statică, peisajul și tablourile tematice definind-o ca pe o creatoare-mesager al unui sens artistic profund. Specificul acestor trei genuri este relevat astfel: „Motivele și personajele din picturile sale (oamenii, îngerii, păsările, arborii, plantele, pietrele) capătă semnificația simbolurilor ancestrale. Motivele rurale, satul cu arhitectura lui simplă, dar copleșitoare au intrat irevocabil în aria inspirației sale artistice.” [p. 6]. De subliniat că Orheiul Vechi, Butucenii, Mitocul și alte localități, spiritul inedit al cărora este evocat de mai mulți plasticieni autohtoni, au inspirat-o pe pictoriță și au condus-o spre realizări în care gama de culori specifică doar ei relevă frumusețea peisajelor. Uneori peisajul fuzionează cu natura statică, în special, sunt puse în evidență glastrele cu flori vii, compoziția tematică asumându-și aspecte conceptuale, sesizate la nivel intuitiv de către spectator.

În album se regăsește și tălmăcirea caracterului de unicat al picturii sale: „Într-o epocă a exploziei artei digitale cu stiluri și tendințe postavangardiste, Eudochia Robu se reîntoarce la originile picturii. Artista operează cu mesaje din universul copilăriei, transpuse într-o viziune contemporană, cu rădăcini profunde în tradiția artei naționale, o abordare pe care am întâlnit-o anterior în operele regretatului maestru Igor Vieru.” [p. 6].

Criticul de artă relatează și despre rolul studiilor făcute de Eudochia Robu la Institutul Academic de

Tudor STAVILĂ, Mihai POTÂRNICHE.
Îngerii în pictura Eudochiei Robu.
Chișinău: ARC, 2023. 191 p.

Stat de Pictură, Sculptură și Arhitectură „I. Repin” din Sankt-Petersburg, în special, aflarea ei în ambianța atelierului lui Evsei Moiseenko, precum și influențele benefice ale creației lui K. Korovin, V. Serov și M. Vrubel, mai târziu – ale operei lui Amadeo Modigliani, Giotto di Bondone și El Greco. În monografia-album sunt parcurse toate etapele evoluției pictoriței, începând cu teza sa de licență intitulată *Dezlegarea miresei* (*Dezbrăcarea miresei*), 1986, consacrată tradiției nunții moldovenești.

Din perioada stabilirii sale la Mitocul Vechi, Eudochia Robu îndrăgește natura statică cu flori, „în care spontaneitatea și virtuozitatea se întâlnesc pentru a da un efect copleșitor de prospețime” – remarcă Tudor Stavilă [p. 7]. „Această succesiune tematică, subliniază el, e un imn al pietrei, glorificată la începuturi de Mihai Grecu...” [p. 7]. Eudochia Robu evită utilizarea conturului linear, trecând de la o tonalitate la alta, agreând o gamă coloristică armonioasă. Plasticiana recurge, în etapa incipientă, la schițe în cărbune și acuarelă, desenul ei fiind laconic și exhaustiv.

Peisajul în interpretarea Eudochiei Robu, în special peisajul de iarnă, abundă de nuanțe pastelate de alb și albastru, reflectând ambianța „de acasă”, liniștea și armonia caracteristică vetrei moldovenești. „De altfel,

subliniază Tudor Stavilă, supremația culorii se observă în toate operele artistei plastice, iar măiestria jocului de nuanțe cromatice îți trezește simțurile, îți trimite privirea dincolo de aparențele vizualului, ceea ce provoacă o adevărată revelație.” [p. 8].

Titlul albumului, *Îngerii în pictura Eudochiei Robu*, ne induce și în spațiul unor abordări preferate de plasticiană, care se inspiră din adevărurile pecetluite în *Biblie*. Tudor Stavilă face o incursiune în evoluția arhetipurilor acestor ființe spirituale în arta universală, în diversele ei specii și perioade istorice, la diverse civilizații. Însăși pictorița ne destăinuie: „...îngerii sunt lumina și adevărul care alungă întunericul din viața noastră...” [p. 8].

Astfel, îngerii în creația sa apar imponderabili tru-pește, dar semnificativi ca prezență spirituală. Autorul remarcă conotația ortodoxismului în imaginile cu îngeri, dar și diversele optici de interpretare în tablouri, făcând asociații, bunăoară, cu celebra poezie *Floarea albastră* de Mihai Eminescu cu tentă romantică și filosofică. Este evocată imaginea pascală a îngerului, care pogoară pentru a ne aduce în suflete lumina spirituală, care în picturile Eudochiei Robu apar întotdeauna având candela aprinsă și veghind alături de sufletele muritorilor de rând. Se face remarcat simbolismul imaginilor, „viața” lor ascunsă în inimile spectatorilor.

Sunt originale ca abordare și tablourile care înseamnă fotografiile de epocă, astfel conturându-se seria denumită *Personaje*. Aceste chipuri, insuflate din memoria neamului și din copilăria plasticiei, au un emoționant substrat istoric, dar și moral.

Temele biblice, precum *Cina cea de taină*, sunt specifice creației pictoriței, care vine cu idei și interpretări inedite, astfel că: „...noțiunea de taină în pictu-

ra Eudochiei Robu constituie punctul nodal al creației, fiecare tușă și element compozițional sunt încărcate de simbolism și spiritualitate, descifrându-i tablourile ca pe o poezie pe pânză, ca un imn al dorinței nestăvilite de a căuta în tainele trecutului, pentru a ne înțelege mai bine pe noi înșine.” [p. 9].

Tudor Stavilă dedică un succint compartiment graficii pictoriței. În portretele bătrânilor se resimte școala clasică, dar și tendința plasticiei spre o tratare non-academică, prin identificarea propriei viziuni asupra portretului. Realizate în creion, cărbune, cu pixul, în acuarelă sau pastel, portretele se disting printr-un caracter laconic și expresiv.

Eudochia Robu nu este străină experimentelor cu forma abstractă, care au fost „o piatră de încercare” pentru plasticiană. Ea revine, totuși, la elaborările sale proprii, depășind aceste preocupări.

Întreaga sa creație vine din fibrele ascunse ale inimii. În atelierul său din comuna Mitocul Vechi, Orhei, ea „și-a creat o oază artistică, unde o vizitează sau o inspiră îngerii” [p. 10]. Complexitatea și originalitatea mesagelor sale artistice și umane l-au motivat pe criticul de artă Tudor Stavilă, să parcurgă împreună cu cititorul și spectatorul paginile memorabile ale creației pictoriței. Albumul, semnat de Tudor Stavilă, *Îngerii în pictura Eudochiei Robu*, constituie o abordare științifică, dar și artistică a creației plasticiei, în care studiul în cele mai bune tradiții ale artelor contemporane este suplimentat de emoțiile și palpitațiile pe care le trezește opera ei. Lumea onirică a pictoriței Eudochia Robu este ca o pâine caldă, pe care autoarea o împarte generos spectatorilor săi, trezind în inimile lor bună-tate, sinceritate și motivându-i spre creștere spirituală, condiție indispensabilă fiecărui om.